

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: Udrag fra 1. Del : 1812-42

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "1. Del : 1812-42", i Heiberg, Johanne Luise: *1. Del : 1812-42*, udg. af AAGE FRIIS ; ELISABETH HUDE ; ROBERT NEIENDAM ; JUST RAHBEK , 1944, s. 278. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-heibfr05val-shoot-idm139983402896336.pdf> (tilgået 24. juni 2024)

Anvendt udgave: 1. Del : 1812-42

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

Oehlenschläger havde dette Aar skrevet sit Sørgespil "Dina". Han havde saa tidt ytret for mig: "De bør oftere spille tragiske Roller, thi jeg er vis paa, at Deres Talent ser en rig Fremtid imøde i denne Retning." Han havde derfor skrevet sin Dina med mig for Øie. Jeg var denne Sommer ivrigt beskjæftiget med Indstuderingen af Dinas Rolle. Den interesserede mig, fordi det var en Opgave, forskjellig fra dem, jeg sædvanligt havde havt at løse. Den udfyldte min Tanke Dag og Nat, vaagen og i Drømme. Det laa mig meget paa Hjerte ikke at skuffe Digteren i den Tillid, han satte til min Evne. Oehlenschläger havde i de senere Aar fundet saa liden Anerkjendelse for sine nyeste Skuespil, at det ret vilde glæde mig, om jeg kunde bidrage til, at han en Gang igjen med rigtig Tilfredsstillelse kunde sidde i det gamle Theater og fra den Scene, der skyldte ham saa meget Fortrinligt, faa sine Ord og Tanker tilbage, saaledes som de vare opstaaede i hans Phantasi; jeg 279 var kun ængstelig for, at dette Haab skulde slaa mig fejl. Dinas Character bevæger sig i saa forskjellige Tonarter, at det ingenlunde er let at samle dem alle i en harmonisk Accord eller med andre Ord paatrykke den en Personlighed, der kunde blive forstaaet som en Enhed, til Trods for alle de Modsigelser, der ligge i de forskjellige Nuancer. Men just denne dristige Nuancering gjorde den interessant; at skildre Mennesker som Lysets Engle eller Mørkets Djævl er i Grunden altid uinteressant, thi det er usandt. Kun Forbindelsen mellem Feilene og Fuldkommenhederne hos et Menneske, Forholdet og Kampen imellem disse danner et Menneske, som vi tro paa, sympathisere med, thi vi ere alle fint nuancerede ligesom Planterne, imellem hvilke man ikke finder et rent hvidt eller et rent sort Blad. Selv den hvide Lilies Blad har, nøie beset, noget af de andre Farver i sin Schattering. Dina Vinhofer er som bekjendt en historisk Person; men uagtet denne Pige nok ikke spillede en aldeles ubetydelig Rolle i den ulykkelige Ulfeldtske Proces, saa vidste man dog dengang endnu kun dunkelt af Historien, hvori denne egentlig bestod. Historien vidnede: "Hun var et løst Fruentimmer", og det var det eneste, der med Bestemthed kunde siges om hende. Den hele characteristiske Fremstilling af Dina i Digterens Værk er derfor et Billede, undfanget i Oehlenschlägers Digterphantasi, og hører ham helt og holdent til. Det vilde altsaa ikke nytte Fremstillerinden at studere Historien for at levendegjøre sig Billedet, og det behøves heller ikke. Billedet staar klart og tydeligt for den, der kan læse, for den, der i det Hele taget kan opfatte og fremstille en Character. Det er et stort Misgreb, som vore Skuespillere ofte gjøre sig skyldige i, naar en historisk Figur bliver dem overdragen, at studere Historien og da anlægge og udføre Rollen efter det Billed, de her modtage, i Stedet for efter Digterens. De bøie og bryde da paa Digterens Billed for at faa det ind under det, som de i Historien have gjort sig fortrolige med, om disse to Billeder end ere aldrig saa modsatte i Tone, Form og Colorit. Hvorvidt Digteren tør afvige fra den historiske Sandhed, er et andet Spørgsmaal, som ikke hører herhen. Men Skuespilleren har kun at holde sig trofast til det Billede, der er ham overleveret af Digteren. Hvorledes vilde det f. Ex. gaa med de Schillerske historiske Figurer, om man ikke strengt holdt sig til hans Phantasibilleder, men omformede disse og tvang dem ind i de Billeder, som Historien lærer os at kjende? Resultatet vilde blive, at en Vanskabning kom ud deraf, som hverken var Sandheden eller Phantasibilledet. Saadanne Vanskabninger, tillavede af Skuespillernes Lyst til at lægge deres historiske Kundskaber for Dagen og til at rette paa Digterens Arbeide, have vi ikke set faa af. I 1850 gik saaledes Byrons "Sardanapal" over Scenen. Enhver, der kjender dette Digterværk, veed, at Byron har skildret sin Sardanapal med lyriske, glimrende Farver. Igjennem en henrivende lyrisk 280 Form skildrer han sin Helt som en ideal Skikkelse. Hele hans nydelsesrige Liv beherskes paa ethvert Punkt af Skjønhedsidealet; det historiske Træk. hvorledes han opbrændte sig selv, alle sine Slavinder og sine andre Skatte, har gjort, at Byron, holdende fast ved denne Kjendsgjerning helt igjennem Digtet har kastet Idealitetens Kaabe om den vidunderlige Skikkelse. Han elsker, han tilintetgjøres i Luerne, omslynget af sin ene deilige Slavinde, omringet af sine hele Pragt, og foretrækker at forgaa i Flammerne med Alt, hvad hans Hjerte hænger ved, hellere end at bevare et Liv, der trues med Ydmygelse. Det Hele er et tragisk Fyrværkeri af Menneskeliv, Guld og Ædelstene, der forvandles til en Askehob; og af denne Askehob reise sig i Tidernes Række Sagn og Eventyr om ham og hans glimrende, nydelsesrige Liv, et Liv, hvor Bægerne aldrig manglede Kransen, der skulde forhøie Vinens Nydelse. Saaledes har Digteren tænkt sig ham, og saaledes er han skildret af hans Mesterhaand. Den Skuespiller, som paa vort Theater fik denne Opgave at løse, holdt sig nu til den historiske Epicuræer, og da dette Billede (især for En, der ikke ser med digteriske Øine) er himmelvidt forskjelligt fra Digterens, saa begyndte nu denne fortvivlede Kamp: at faa den "Dør" til at passe til det "Smør" - og i Stedet for den skjønnne Yngling, der snoer Blomster i sit rige Haar, der i Begeistringens Øieblik udbryder - Talen er om Stjernerne -: